

Tweede prijs vertaalwedstrijd RU-NL 2024 Levende Talen

Vertaling nr. 3 heeft de tweede prijs gewonnen. Deze vertaling is van de hand van Titia Vuyk en Jos Moortgat. Van harte gefeliciteerd!

Vertaling 3:

Dertien

Met veel kabaal kachelde het GAZelle-busje door tot aan de met zandzakken versterkte controlepost, waar het wemelde van de verkopers van sjasliek en luchtbedden voor in zee. Het zwenkte van de snelweg af en reed kwiek de bergen in. Na een half uurtje maakte het eentonige landschap plaats voor kolossale witte leisteenrotsen en gleed een eindeloze hemel langs de ruiten voorbij. Ergens beneden, zo'n honderdvijftig meter onder de kronkelende weg, glansde zilverig een ondiep riviertje en waren minuscule graafmachines grind aan het delven.

Naast de ernstige, door de zon geblakerde bestuurder zat een wat zwaarlijvige man van middelbare leeftijd in een wit overhemd en met een zwartleren aktetas in zijn handen geconcentreerd te kijken op zijn telefoonscherm, dat glinsterde in de septemberzon. In de passagiersruimte zaten een beschaafd uitzierende, oudere man met een ontwapenende glimlach, een mollige, blozende vrouw en haar dochter, de ruwe handen ingetogen gekruist op haar knieën, een jongeman in een vreemde pofbroek, in gezelschap van een zwijgzame oude dame, vermoedelijk zijn grootmoeder, een norse man met stoppels en een baard, twee vrouwen – de ene met een bril en een grijzig jasje, de andere in een chique feestjurk –, een passagier met borstelige wenkbrauwen en een geborduurd mutsje, een meisje met kunstwimpers en een forse, roodharige jongeman met z'n rode pet uitdagend achterstevoren.

Ze reden over een weg met haarspeldbochten, slingerend boven een schilderachtig ravijn, en passeerden een uitgestrekte, met rode kool bezaaide vallei, een groot dorp met nette, half afgebouwde huizen, een bonte verzameling kruidenierswinkeltjes, strengen lokale worst achter de ramen en agenten in dikke kogelwerende vesten langs de weg. Daarna kwamen er weer stijgingen en dalingen, huiveringwekkende bochten langs rotswanden, benzinepompen met gebedshuisjes en groot geschreven lofprijzingen aan Allah.

De vrouw in de feestjurk vertelde haar buurvrouw hoe de baas van haar man vóór zijn promotie zijn eigen zoon, in de bossen bekend als Fantomas, publiekelijk had verstoten. De buurvrouw zette haar bril recht, zuchtte en keek naar het rossige lichtspel op de voorbijschietende puntige rotspartijen.

Bij het passeren van een begraafplaats zette de chauffeur het mierzoete lied op de radio zachter; een paar passagiers fluisterden gebeden en maakten met hun verweerde handen een reinigend gebaar over hun gezicht. Even later klonk de muziek weer harder en reden ze het volgende dorp binnen.

'Geef je nummer nou joh,' zeurde de roodharige. Hij boog zich naar het meisje met de nepwimpers, dat zich van hem had afgekeerd. 'Dat kan toch geen kwaad.'

'Waarvoor? En ik heb trouwens geen nummer.'

'Neem je me in de maling? Ik praat toch normaal tegen je!'

'Laat me met rust!' snauwde het meisje, terwijl ze haar modieuze, laag uitgesneden topje rechtrok.

De jongen liep rood aan: 'Huh, wat? Waarom maak je zo'n heisa?'

'Ik maak geen heisa.'

'Wat doe jij moeilijk, je spoort niet!'

De blozende vrouw draaide zich om naar de roodharige en schold hem uit in haar moedertaal.

‘Blijf gewoon zitten en val dat meisje niet lastig!’ voegde ze eraan toe met een geërgerde blik op het tweetal. ‘Anders ruil ik met haar van plaats.’

‘Jij past hier niet tussen, dame,’ lachte de roodharige goeiig. Hij dronk zijn flesje water leeg en keilde het uit het raam.

Ze naderden de bazaar van Chadzjalmachi; de muziek, het gelach van marktvrouwen en het getoeter van auto's waren al te horen. De man met de ontwapenende glimlach stak zijn hoofd uit het raam en keek geboeid naar het gekrioel van de dorpingen langs de weg en de met linten versierde auto's van een trouwstoet.

Het dorp was relatief jong, het bestond pas vijfhonderd jaar. Na de verwoesting van het gebied door Timoer Lenk bivakkeerden de bergbewoonsters, die hun man en huis hadden verloren, noodgedwongen met hun kinderen in de naburige grotten. Later stichtte een man uit Tsoedachar, Choezja genaamd, een nederzetting waaruit Chadzjalmachi zou ontstaan. In de Kaukasusoorlog verrees er een Russisch fort en moesten de dorpingen laveren tussen opstandige bergbewoners en de landvoogden van de tsaar. Afwisselend staken tsaristische troepen en weerspannige Moeriden hun huizen in brand, beroofden hen en moordden hen uit. De gevangengenomen Sjamil hield hier onderweg vanuit Goenib halt; hij verrichtte het rituele middaggebed in een moskee, die tot op de dag van vandaag bewaard is gebleven, waarna de oorlog ten einde kwam. De dorpsbewoners raakten veel particulier en gemeenschappelijk land kwijt en moesten steeds meer belasting betalen. Hun onvrede mondde uit in een opstand die na vier maanden werd neergeslagen; de leiders werden opgehangen en de overige rebellen veroordeeld tot dwangarbeid.

Na 1917 viel het dorp uiteen in vier groepen. Eén groep steunde de Roden, een andere de Witten van Denikin, een derde Gotsinski's moslimbeweging en de vierde de hierheen gekomen Turken. Enkele strijders van het Rode Leger, die toestemming hadden gekregen om ongehinderd door het dorp te trekken naar het fort van Goenib, werden in de chaos en door toedoen van een stuk of zes provocateurs doodgeschoten. Het gevolg was dat de Roden een strafexpeditie opzetten en bijna de hele mannelijke bevolking van Chadzjalmachi uitroelden. Na deze gebeurtenissen vertrokken velen naar het buitenland en keerden nooit meer terug.

De zegevierende Sovjets strooiden met beloften, steunden aanvankelijk de shariarechtspraak en bouwden in Chadzjalmachi uit angst voor onrust zelfs de nieuwe moskee af. Daarna haalden ze de teugels echter aan en vervolgden islamitische geleerden en hun leerlingen. Voor de bewoners van het ooit vrije Dargo was de ellende hiermee nog niet voorbij. In de jaren van stagnatie onder Brezjnev beschilderden middelbare scholieren in Chadzjalmachi een keer voor de grap het hoofd van een gipsen Lenin met olieverf. Prompt arriveerden er inspecteurs die de uitlevering van de misdadigers eisten. Het dorp weigerde. Maar toen van hogerhand werd bedreigd met verbanning van alle inwoners naar Siberië gaf de dorpsraad toe, en de kwajongens werden onder escorte weggevoerd.

